

Brüssel, 5. märts 2020
(OR. en)

6650/20

ENV 160
ENER 77
IND 29
TRANS 102
ENT 27
SAN 77
AGRI 83

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Kuupäev: 5. märts 2020

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 6338/20

Teema: Õhukvaliteedi parandamine
– Nõukogu järelused

Delegatsioonidele edastatakse lisas 5. märtsil 2020 toimunud nõukogu 3754. istungil vastu võetud nõukogu järelused eespool nimetatud teemal.

Õhukvaliteedi parandamine

- nõukogu järeldused -

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU

1. TULETAB MEELDE teatist „Euroopa, mis kaitseb: puhas õhk kõigile“¹, milles käsitletakse ELi poliitilisi jõupingutusi, et toetada ja hõlbustada eri sektorite heitkoguste vähendamiseks kulutõhusate meetmete võtmist liikmesriikide poolt oma riiklike heitkoguste vähendamise eesmärkide ja välisõhu kvaliteedi normide saavutamiseks, ning milles tunnistatakse võetud ühismeetmeid, määratakse kindlaks rahastamisvõimalused, antakse ülevaade olukorrast ja nõuetele vastavusest ning tehakse ettepanek täiendavate täitemeetmete võtmiseks ja edasisteks sammudeks;
2. TULETAB MEELDE, et seitsmenda keskkonnaalase tegevusprogrammi kohaselt tuleks tagada liidu välisõhu kvaliteedi märkimisväärne paranemine 2020. aastaks, liikudes lähemale Maailma Terviseorganisatsiooni (WHO) soovitatud tasemetele;²
3. TULETAB MEELDE ELi esimest puhta õhu poliitika aruannet³, milles nähakse ette, et kaasseadusandjate poolt alates 2013. aasta puhta õhu programmist vastu võetud meetmepaketi täieliku rakendamisega võidakse saavutada 2030. aastaks suuremas osas EList tahkete peenosakeste kontsentratsioon, mis jääb allapoole WHO soovituslikku piirmäära, ja tagada tervisemõju märkimisväärne vähendamine;

¹ Dok 9048/18.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. novembri 2013. aasta otsus nr 1386/2013/EL, milles käsitletakse liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2020 „Hea elu maakera võimaluste piires“ (L 354, 28.12.2013, lk 171).

³ Dok 10360/1/18 REV 1.

4. TULETAB MEELDE oma järeldusi Euroopa Kontrollikoja eriaruande nr 23/2018 „Õhusaaste: meie tervis ei ole veel piisavalt kaitstud“⁴ kohta, milles toonitati vajadust täiendavate tõhusate õhukvaliteedi meetmete ning sidusate õigusaktide vastuvõtmise järele kõikides liidu poliitikavaldkondades, samuti vajadust võtta arvesse kõige viimaseid teaduslikke tõendeid õhukvaliteedi mõju kohta inimeste tervisele ning Maailma Terviseorganisatsiooni suuniseid;
5. PEAB TERVITATAVAKS välisõhu kvaliteedi direktiivide toimivuskontrolli⁵ ja VÕTAB TEADMISEKS selle tulemused; VÕTAB TEADMISEKS järelduse, et välisõhu kvaliteedi direktiivid on üldjoontes täitnud oma eesmärgi ja on kooskõlas ELi üldise puhta õhu poliitika raamistikuga, sealhulgas eelkõige riiklike heitkoguste piirmäärade direktiiviga; TUNNISTAB, et direktiivid moodustavad ühtse õigusliku aluse õhukvaliteedi parandamiseks ELis ja õhukvaliteedi ühtlustatud hindamiskriteeriumide jaoks kogu ELis;
6. TUNNISTAB, et ELi puhta õhu poliitika on aidanud märkimisväärselt kaasa õhukvaliteedi parandamisele ELis, kus võrreldes 2008. aastaga on kahjuliku õhusaastega kokku puutunud vähem inimesi; RÕHUTAB siiski, et õhusaaste on jätkuvalt kõige olulisem keskkonnaga seotud terviseprobleemide põhjus ELis, mis toob kaasa igal aastal hinnanguliselt rohkem kui 400 000 enneaegset surma; TULETAB MEELDE, et linnapiirkondades elavad inimesed on eriti ohustatud; TUNNISTAB, et õhusaastel on kahjulik mõju ökosüsteemidele ja see soodustab bioloogilise mitmekesisuse vähenemist;
7. PEAB TERVITATAVAKS asjaolu, et välisõhu kvaliteedi direktiivid suunanud õhukvaliteedi representatiivse ja kvaliteetse seire kehtestamist, sätestanud selged õhukvaliteedi normid ning hõlbustanud usaldusväärse, objektiivse ja võrreldava teabe vahetamist õhukvaliteedi kohta liikmesriikide vahel, sealhulgas laiemas üldsuses, mis on suurendanud üldsuse teadlikkust ning toetanud õhukvaliteedi normide rakendamist ja jõustamist; TUNNISTAB siiski, et on tõstatatud mõningaid mureküsimusi seoses asjaoluga, et teatavad sätted võimaldavad mõnel juhul teatavat kaalutlusõigust seirevõrgu ülesehituse suhtes;

⁴ Dok 15782/18.

⁵ Dok 14712/19.

8. RÕHUTAB, et kehtestatud õhukvaliteedi normid, eelkõige piinormid, on viimase kümne aasta jooksul õhukvaliteeti oluliselt parandanud; ON seetõttu SEISUKOHAL, et oluline on jätkata piinormide kasutamist, et kaitsta kodanike tervist; TUNNISTAB, et välisõhu kvaliteedi direktiivid ei ole siiski olnud täielikult tõhusad ning et olemasolevat raamistikku on võimalik parandada, et tagada hea õhukvaliteet kogu ELis nii, et vältida kahjulikku mõju inimeste tervisele ja keskkonnale tervikuna;
9. JUHIB TÄHELEPANU asjaolule, et välisõhu kvaliteedi direktiivides sätestatud nõue võtta tuvastatud ületamiste korral parandusmeetmeid on olnud otsustava tähtsusega õhukvaliteedi parandamisel, kuid TUNNISTAB, et kohalikul, riiklikul ja ELi tasandil võetud meetmed ei ole alati olnud piisavad, et täita õhukvaliteedi norme ja hoida ületamised võimalikult lühikesed, ning et rakendamisega seotud probleemid püsivad mitmes valdkonnas, sealhulgas vajadus tagada meetmete sidusus nii eri valitsustasandite kui ka eri sektorite vahel;
10. PEAB TERVITATAVAKS komisjoni eesmärgi, nagu see on esitatud teatises Euroopa roheline kokkuleppe kohta, võidelda ka edaspidi saastega ennetus- ja parandusmeetmete abil, ning teatises sisalduvaid õhusaaste vähendamiseks kavandatud meetmeid; RÕHUTAB, kuivõrd oluline on kasutada olemasolevate õhukvaliteeti käsitlevate õigusaktide hindamisel saadud kogemusi, sealhulgas toimivuskontrolli tulemusi, et kaaluda, kas kehtivat õigusraamistikku tuleks muuta, et võimaldada õhukvaliteeti käsitlevate sätete tõhusamat ja tulemuslikumat rakendamist ja jõustamist, võttes arvesse viimaseid teaduslikke tõendeid õhukvaliteedi mõju kohta inimeste tervisele ja keskkonnale; RÕHUTAB, et iga seadusandliku ettepaneku mõju tuleks vajaduse korral põhjalikult hinnata;

11. VÄLJENDAB HEAMEELT komisjoni kavatsuse üle teha ettepanek õhukvaliteedi normide läbivaatamiseks ja JÄÄB OOTAMA arutelusid selliste ettepanekute üle, sealhulgas selle üle, et viia ELi õhukvaliteedi normid paremini kooskõlla Maailma Terviseorganisatsiooni õhukvaliteedi suunistega, mida praegu läbi vaadatakse ja ajakohastatakse; RÕHUTAB, et õhukvaliteedi normide tugevdamise peamine eesmärk on vähendada õhusaaste negatiivset mõju tervisele ja keskkonnale; RÕHUTAB, kuivõrd oluline on püüda saavutada Maailma Terviseorganisatsiooni õhukvaliteedi suuniste tasemed, aidates sellega kaasa asjakohaste ÜRO kestliku arengu eesmärkide saavutamisele; MÄRGIB siiski MUREGA, et vaatamata jõupingutustele vähendada õhusaastet nii ELi kui ka liikmesriikide tasandil, ei täideta paljudes liikmesriikides endiselt mõnede saasteainete puhul õhukvaliteedi norme ning et kõigil tasanditel tuleb võtta asjakohaseid meetmeid niipea kui võimalik;
12. JULGUSTAB komisjoni täiendama õhukvaliteedi normide läbivaatamist, eelkõige piirnormide puhul, mis on olnud tõhusad ja on jätkuvalt olulised minimaalse kaitsetaseme tagamiseks, täiendavate kaalutlustega selle kohta, kuidas keskmise kokkupuute näitajatel põhinev lähenemisviis võiks aidata kaasa rahvastiku üldise kokkupuute vähendamisele määratud piirkondade ja linnastute kõikidel aladel, võttes arvesse mõju haavatavatele elanikkonnarühmadele vastavalt direktiivile 2008/50/EÜ⁶ ning inimeste tervise parandamisele; lisaks KUTSUB komisjoni ÜLES kaaluma osooni suhtes kehtivate õhukvaliteedi normide läbivaatamist, võttes arvesse osoonitaset mõjutavate eri tegurite, näiteks geograafiliste ja klimatoloogiliste asjaolude hindamist;
13. MÄRGIB, et peamised õhusaaste allikad ELis on nii maantee- kui ka maanteeväline transport; kaubandus-, institutsiooniline ja kodumajapidamiste sektor, sealhulgas elamute kütmine; energia tootmine ja jaotamine; energiakasutus tööstuses; tööstuslikud protsessid ja toodete kasutamine; põllumajandus ja jäätmed;

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. mai 2008. aasta direktiiv 2008/50/EÜ välisõhu kvaliteedi ja Euroopa õhu puhtamaks muutmise kohta (ELT L 152, 11.6.2008, lk 1).

14. RÕHUTAB, et tõhus puhta õhu poliitika nõuab integreeritud lähenemisviisi, mis tagab korrapäraselt hinnatava sidususe muude keskkonnapoliitika valdkondadega ja kõigi muude asjakohaste poliitikavaldkondadega, nagu kliima, tööstus, energeetika, transport ja põllumajandus, sealhulgas heiteallikaid käsitlevate ELi õigusaktidega, ning mis kasutab paremini ära kõigi poliitikavaldkondade vahelist koostoimet, kasutades ära ka ringmajanduse pakutavaid võimalusi, vältides samas kompromisse; RÕHUTAB vajadust tagada kliimameetmete ja õhukvaliteedi vastastikune kasu, nagu on nõuetekohaselt hinnatud komisjoni teatises „Puhas planeet kõigi jaoks – Euroopa pikaajaline strateegiline visioon, et jõuda jõuka, nüüdisaegse, konkurentsivõimelise ja kliimaneutraalse majanduseni⁷“, mille tulemuseks on õhukvaliteedi, inimeste tervise ja ökosüsteemide paranemine;
15. RÕHUTAB, et õhukvaliteedi eesmärged tuleks täielikult kajastada heiteallikaid käsitlevates ELi õigusaktides ja uute valdkondlike algatuste kavandamisel Euroopa roheline kokkuleppe raames, sealhulgas aruka liikuvuse, aruka sektorite integreerimise, taastuvenergia, hoonete renoveerimise, elamute kütte, põllumajanduse ja tööstuse, sealhulgas energiatootmise valdkonnas; RÕHUTAB sellega seoses ELi ja liikmesriikide ühist vastutust õhukvaliteedi säilitamisel ja parandamisel; KUTSUB komisjoni ÜLES tagama, et kõik heiteallikaid käsitlevate ELi õigusaktide ettepanekud aitaksid piisavalt kaasa õhukvaliteedi normide saavutamisele;
16. LEIAB, et ELi puhta õhu poliitika paketi kui terviku mõju on vaja korrapäraselt kontrollida; MÄRGIB sellega seoses, et iga kahe aasta tagant koostatavas puhta õhu poliitika aruandes antakse korrapäraselt ajakohastatud teavet õhukvaliteedi olukorra kohta ELis ning et komisjoni esimene aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule riiklike heitkoguste piirmäärade direktiivi rakendamisel tehtud edusammude kohta võetakse vastu 2020. aastal; MÄRGIB lisaks, et käimas on tööstusheidete direktiivi hindamine, mille käigus hinnatakse täiendavalt seoseid õhukvaliteeti käsitlevate õigusaktide ning Euroopa suurimate tööstusrajatiste ja põletusseadmete heiteid piiravate õigusaktide vahel ning KUTSUB komisjoni ÜLES tagama, et on käsitletud kõiki asjakohaseid tööstuslikke õhusaaste allikaid;

⁷ Dok 15011/18.

17. RÕHUTAB, et toimivuskontrolli käigus leiti, et ELi energia- ja kliimapoliitika üldiselt toetab õhukvaliteedi parandamist; RÕHUTAB, kuivõrd oluline on, et ökodisaini direktiivi kohased uued energiatõhususe ja heitenormid, sealhulgas kütteseadmetele ja kateldele esitatavad nõuded, ning taastuvenergia direktiivi⁸ kohased uued ELi säästlikkuse kriteeriumid, ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) reform ning riiklikud õhusaaste kontrolli programmid ja riiklikud energia- ja kliimakavad aitaksid kaasa jätkuvale sidususele ja koostoimele, vältides samas kompromisside tegemist, näiteks biomassi kasutamisel nii elamute kütteseadmetes kui ka keskmise suurusega põletusseadmetes;
18. PEAB TERVITATAVAKS komisjoni kavatsust võtta täiendavaid meetmeid seoses transpordisektori CO₂-heite vähendamisega heitevaba liikuvuse suunas, mis peaks samuti kaasa tooma kasu õhukvaliteedile; NÕUSTUB, et on oluline tegeleda transpordist tuleneva heite põhjustatud õhusaastega, eelkõige linnades, sealhulgas imporditud kasutatud sõidukite mõjuga; PEAB TERVITATAVAKS komisjoni kavatsust esitada ettepanek sise põlemismootoriga sõidukitele rangemate õhusaasteainete heitenormide kehtestamise kohta, võttes arvesse ka saasteaineid, mis ei ole veel reguleeritud; JULGUSTAB tugevdama sise põlemismootoriga sõidukitele nende käitamise ajal tehtavaid vastavuskontrolle õhusaasteainete heitenormidele, pöörates erilist tähelepanu katsetamisele tegelikes sõidutingimustes;
19. VÄLJENDAB HEAMEELT komisjoni kavatsuse üle esitada ettepanek täiendavate meetmete kohta meretranspordi ja siseveelaevanduse heitkoguste vähendamiseks, võttes samal ajal arvesse rahvusvahelise laevanduse ülemaailmset iseloomu, ning meetmete kohta õhukvaliteedi parandamiseks sadamates ja lennujaamade läheduses; sellega seoses TOETAB Barcelona konventsiooni osaliste jõupingutusi Vahemerega seoses konventsiooniosaliste konverentsi 21. istungjärgul;

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/2001 taastuvatest energiaallikatest toodetud energia kasutamise edendamise kohta (ELT L 328, 21.12.2018, lk 82).

20. VÕTAB TEADMISEKS toimivuskontrolli järelduse, et ammoniaagiheide, mis on tahkete osakeste eellane, on viimase kümne aasta jooksul vähenenud oluliselt vähem kui muud heited, sealhulgas heiteallikaid käsitlevate konkreetsete õigusaktide puudumise tõttu; TUNNISTAB, et põllumajandussektor on peamine ammoniaagi koguheitte allikas kogu ELis; RÕHUTAB, et selliste heitkoguste vähendamise meetmed on juba kättesaadavad ning tehniliselt ja majanduslikult elujõulised, ning JULGUSTAB nende meetmete laiemat kohaldamist; MÄRGIB, et kuigi ühise põllumajanduspoliitika keskkonnasäästlikkuse parandamiseks on läbi viidud mitmeid reforme, sõltuvad edasised parandused selle tulevikku pärast 2020. aastat käsitlevate läbirääkimiste tulemustest;
21. PEAB TERVITATAVAKS juba võetud ELi ja liikmesriikide ühismeetmeid, nagu puhta õhu dialoogid ja puhta õhu foorum; TOETAB tõhustatud koostööd ELi, liikmesriikide ning piirkondlike ja kohalike ametiasutuste vahel; TOETAB ka piirkondlikku koostööd ja konkreetseid meetmeid piiriülese õhusaaste vastu võitlemiseks, sealhulgas ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni õhukonventsiooni raames;
22. TUNNISTAB, et hiljutiste hinnangute⁹ kohaselt on õhusaaste Lääne-Balkani riikides, eriti linna- ja tööstuspiirkondades, endiselt tõsine terviseprobleemide põhjus ja sellel on negatiivne mõju keskkonnale; PEAB TERVITATAVAKS komisjoni kavatsust võtta vastu Lääne-Balkani riikide roheline tegevuskava, et toetada selle piirkonna riike rohelisele majandusele üleminekul tõhusate meetmete võtmisel, sealhulgas õhukvaliteedi parandamisel, viies selle vastavusse ELi õhukvaliteedi normidega;

⁹ Euroopa Keskkonnaagentuuri aruanne nr 1/2020. „Western Balkan Countries - 20 years of cooperation with the EEA - Key developments, achievements and the way ahead“ (EEA, Kopenhaagen, 2019)

23. NÕUSTUB, et täiendavad suunised ja vajaduse korral selgemad nõuded välisõhu kvaliteedi direktiivides, võttes vajaduse korral arvesse konkreetseid kohalikke olusid, võivad aidata muuta seiret, modelleerimist ning kavasid ja meetmeid ning nende rakendamist käsitlevaid sätteid tulemuslikumaks ja tõhusamaks ning nende suhtes kohaldatavaid lähenemisviise veelgi ühtlustada; TOETAB sellega seoses komisjoni kavandatud meetmeid Euroopa roheline kokkuleppe raames, sealhulgas kasutades digitaliseerimise pakutavaid võimalusi;
24. RÕHUTAB õhusaaste vähendamise toetamiseks vajalike investeeringute vajadust, kuna õhukvaliteedi poliitikast saadav kasu ületab oluliselt selle rakendamise kulusid; RÕHUTAB, kuivõrd oluline on õhukvaliteedi parandamiseks olemasolevate rahaliste vahendite prioriseerimine, ulatuslikum kättesaadavus ja kasutamine; sellega seoses SOOVITAB teha kättesaadavaks konkreetseid algatused, ilma et see piiraks käimasolevate mitmeaastase finantsraamistiku läbirääkimiste tulemusi, kõige kulutõhusamate tervishoiu parandamise meetmete jaoks piirkondades, millel on erilised geograafilised või klimatoloogilised iseärasused, mis muudavad õhukvaliteedi piinormide järgimise keerulisemaks; SOOVITAB vajaduse korral kasutada kliimaeesmärkide ja õhukvaliteedi vastastikust kasu erainvesteeringute võimendajana;
25. LEIAB kooskõlas oma 5. detsembri 2019. aasta järeldustega,¹⁰ et energia maksustamine võib maksumeetmena olla oluline osa majanduslikest stiimulitest, mille abil suunata edukat energiasüsteemi ümberkujundamist, edendades kasvuhoonegaaside heite vähendamist ja energiasäästu tehtavaid investeeringuid ning panustades samal ajal kestlikku majanduskasvu;
26. VÕTAB TEADMISEKS asjaomaste riigiabi suuniste (sealhulgas keskkonna- ja energiaalase riigiabi suunised) käimasoleva hindamise, mille eesmärk on võtta arvesse Euroopa roheline kokkuleppe poliitikaeesmärke, toetades kulutõhusat üleminekut kliimanetraalsusele 2050. aastaks, ning hõlbustada fossiilkütuste, eeskätt kõige saastavamate fossiilkütuste kasutamise järkjärgulist lõpetamist, tagades samas siseturul võrdsed tingimused; RÕHUTAB vajadust võtta riigiabi suuniste hindamisel täielikult arvesse õhukvaliteedi eesmärke;

¹⁰ Dok 14608/19.

27. RÕHUTAB, kuivõrd oluline on tagada erapooletu ja õiglane üleminek, ning RÕHUTAB vajadust puhta, taskukohase ja piisava energia järele kõigi Euroopa kodanike, eelkõige madala sissetulekuga leibkondade jaoks;
28. RÕHUTAB, et on oluline parandada üldsuse teadlikkust ja teavitamist õhukvaliteedist ning selle mõjust tervisele ja ökosüsteemidele, ning TOETAB komisjoni sellealastes jõupingutustes.
-